

אדר מסכות

לימוד סדנאי לצוותי מורים במעגל השנה מבית "לב לדעת"

רקע: אחד ממנהגי חג הפורים, האהובים במיוחד על הילדים, הוא מנהג ההתחפשות. יום התחפשות בבית הספר הוא חגיגה קרנבלית אמיתית. כמה טעמים ניתנו למנהג ההתחפשות וביניהם סיפור מגילת אסתר כסיפור של כיוסי והסתרה "אסתר מן התורה מנין? (דברים לא, יח) וְאַנְכִי הַסֵּתֶר אֶסְתֵּיר". (חולין קל"ט ע"ב) "לא הגידה אֶסְתֵּר אֶת עֲמָה וְאֶת מוֹלְדֹתָהּ כִּי מְרַדְּכִי צָוָה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא תִגִּיד". (אסתר ב, י) כאשר מאחורי ההסתרה מתגלה ההשגחה האלוקית המנהלת את מהלך העניינים אל עבר הישועה וההצלה. בסדנה זו נעסוק במהותן של המסכות בכלל, ובמסכות שאנו לובשים כמורים בפרט.

למנחה:

יש לצלם למשתתפים את מילות השיר והמקור ללימוד וכן לדאוג לאמצעי להקרנת הקליפ. יש לדאוג למגוון של מסכות, כובעים, צעיפים וכדומה.

פתיחה: נבקש מהמשתתפים לספר על תחפוש מסוימת שהתחפשו בה במהלך חייהם וזכורה להם במיוחד.

מפגש עם השיר: נקרא את מילות השיר "הכל עד לכאן" שכתב עמיר בניון. לאחר הקריאה הראשונית נזמין את המשתתפים להגיב ולומר במה לדעתם עוסק השיר? כיצד הם מבינים אותו?

צפייה בקליפ: לאחר המפגש הראשוני עם מילות השיר, שניתנות לפרשנויות שונות (יש הסוברים כי השיר עוסק בהתמכרות לסמים ויש המפרשים אותו כמתאר את חוויית הידוען ויצירתו שאיננה אותנטית, ועוד פרשנויות אפשריות. בכולן, השיר מציג פער בין חוץ לפנינים) נעבור לצפייה בקליפ המציע פרשנות מסוימת לשיר, שכולה סביב נושא המסכות וחשיפת הפנים שתחתן. (מומלץ למנחה הסדנא לצפות בקליפ לפני הסדנא על מנת להכירו ולבחון את התאמתו לצוות) לאחר הצפייה נבקש מהמשתתפים לבחור רגע אחד מתוך הקליפ שהאיר עבורם רעיון מסוים בשיר.

הכל עד לכאן

מילים ולחן: עמיר בניון

מנגינות מדומות, משטות, מזייפות
מטשטשות לי את שביל הזהב
מתנגנות בי, משקרות לי, מציקות.
רציתי להבין קצת, להרגיש איזה ערך
וסמכתי עליך שאת תגלי לי את הדרך.
ונשמתי אוויר מזהם והלכתי בערך
התהלכתי שולל עד לכאן.

אני רואה, אני מרגיש

אני רוצה, אני אדיש

אני חכם, אני יכול

אני גיבור כל כך גדול

הכל אני, אני הכל

אני חזק, אני בתוך בועה

סתם מנופח בלי שום ערך

וידעתי בסופו של דבר, היא תתפוצץ לי בדרך

התביישתי, כמו מצורע הרגשתי בערך

ואולי זה הכל עד לכאן

והלוואי שזה הכל עד לכאן

אנשים ישנים, משתגעים, מתנשאים

רוקדים ונשרפים לאורו של ירח,

להשתגע, להתבדח,

סתם כי מישוהו רצה כל כך

להרגיש כמו איזה מלך

וסמך רק עלייך, שאת תגלי לו את הדרך

ואמרת לו שהוא מיוחד

הוא אוהב שאת משקרת

הזיות, הזיות עד לכאן.

אני רואה, אני מרגיש...

© כל הזכויות שמורות לעמיר בניון ולאקו"ם

תיאטרון: נשים לפני המשתתפים את התחפושות השונות שהבאנו ונבקש מכל אחד ואחת לבחור תחפושת מסויימת שהוא/היא יכול/ה דרכה לספר על מסכה אחת שהוא/היא נכנס/ת איתה לכיתה. לאחר בחירת המסכה נבקש מהמשתתפים ללבוש אותה ולהסתובב איתה בחדר כמה דקות. בזמן ההתחפשות כדאי לשים שירי פורים כמוזיקת רקע.

דיון: כל אחד מהנוכחים בוחר מישהו אחד מהצוות ושואל אותו על המסכה שלבש. שאלות לדוגמא:
מה תורמת לך מסכה זו?
במה היא מפריעה לך?
מה יכול לסייע לך להסירה או להחליפה?
הנשאל ישאל את הבא בתור וכן הלאה.

לימוד בזוגות: המשתתפים ישבו בחברותות וילמדו יחד את המקורות הבאים:

רבי מרדכי יוסף ליינר מאיז'ביצה, ספר מי השילוח - פרשת קדושים

"ואלהי מסכה לא תעשה לך" (ע"פ ויקרא יט ד) מסכה היא דבר הניתך ממתכות שלא יוכל לזוז ולהתנענע וגם באדם ימצא שירגיל את עצמו בהנאת עולם הזה אף בהנאה קטנה עד שלא יוכל לפרוש ממנה זה יקרא מסכה [...] וזה נקרא מסכה היינו עקשות ברצון אחד, לכן צריך האדם לברר את עצמו בכל עניניו ולהסיר מאתו כל נגיעותיו.

1. מהי המסכה על פי דבריו של האדמו"ר מאיז'ביצה?
2. כיצד ניתן להסיר את המסכות?
3. היכן בעבודתכם כמורים אתם מזהים מסכות כמו אלו שמי השילוח מדבר אודותן?

קארל רוג'רס, חופש ללמוד, עמוד 32 הוצאת ספרית פועלים 1974

מקובל למדי אצל מורים ללבוש את המסכה, את התפקיד, את החזות של היותם מורים, ולענוד אותה במשך כל היום, כשהם מסירים אותה רק לאחר עזבם את בית הספר בערב. אבל לא כל המורים הם כאלה. [...] כאן לפנינו אדם חי, בעל היכר, בעל רגשות. ממשותה השקופה היא אשר היתה, כך אני משוכנע, אחד היסודות שעשו אותה למסייעת מלהיבה ללמידה. אי אפשר להכניסה לנוסחה חינוכית חלקה. היא נוכחת, והתלמידים גדלים על ידי מגע עם מישהו שנוכח באמת ובגלוי.

1. מהי המסכה על פי דבריו של רוג'רס?
2. כיצד ניתן להסיר את המסכות?
3. האם לדעתכם, ישנם גם יתרונות בלבישת מסכה? אם כן, מהם?

אסיף: לאחר הלימוד בזוגות נתכנס במליאה ונבקש מהמשתתפים לשתף במחשבה אחת שהם יוצאים עמה מהמפגש.

הכל עד לכאן

מילים ולחן: עמיר בניין
מנגינות מדומות, משטות, מזייפות
מטשטשות לי את שביל הזהב
מתנגנות בי, משקרות לי, מציקות.
רציתי להבין קצת, להרגיש איזה ערך
וסמכתי עלייך שאת תגלי לי את הדרך.
ונשמתי אוויר מזוהם והלכתי בערך
התהלכתי שולל עד לכאן.

אני רואה, אני מרגיש
אני רוצה, אני אדיש
אני חכם, אני יכול
אני גיבור כל כך גדול
הכל אני, אני הכל
אני חזק, אני בתוך בועה
סתם מנופח בלי שום ערך
וידעתי בסופו של דבר, היא תתפוצץ לי בדרך
התביישתי, כמו מצורע הרגשתי בערך
ואולי זה הכל עד לכאן
והלוואי שזה הכל עד לכאן

אנשים ישנים, משתגעים, מתנשאים
רוקדים ונשרפים לאורו של ירח,
להשתגע, להתבדח,
סתם כי מישוהו רצה כל כך
להרגיש כמו איזה מלך
וסמך רק עלייך, שאת תגלי לו את הדרך
ואמרת לו שהוא מיוחד
הוא אוהב שאת משקרת
הזיות, הזיות עד לכאן.
אני רואה, אני מרגיש...

© כל הזכויות שמורות לעמיר בניין ולאקו"ם

רבי מרדכי יוסף ליינר מאיז'ביצה, ספר מי השילוח - פרשת קדושים

"ואלהי מסכה לא תעשה לך" (ע"פ ויקרא יט ד)
מסכה היא דבר הניתך ממתכות שלא יוכל לזוז
ולהתנענע וגם באדם ימצא שירגיל את עצמו
בהנאת עולם הזה אף בהנאה קטנה עד שלא יוכל
לפרוש ממנה זה יקרא מסכה [...] וזה נקרא מסכה
היינו עקשות ברצון אחד, לכן צריך האדם לברר את
עצמו בכל עניונו ולהסיר מאתו כל נגיעותיו.

קארל רוג'רס, חופש ללמוד, עמוד 32 הוצאת ספרית פועלים 1974

מקובל למדי אצל מורים ללבוש את המסכה, את התפקיד, את החזות של היותם מורים, ולענוד אותה
במשך כל היום, כשהם מסירים אותה רק לאחר עזבם את בית הספר בערב. אבל לא כל המורים הם
כאלה. [...] כאן לפנינו אדם חי, בעל היכר, בעל רגשות. ממשותה השקופה היא אשר היתה, כך אני
משוכנע, אחד היסודות שעשו אותה למסייעת מלהיבה ללמידה. אי אפשר להכניסה לנוסחה חינוכית
חלקה. היא נוכחת, והתלמידים גדלים על ידי מגע עם מישוהו שנוכח באמת ובגלוי.

